

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W MŁODZIEŻOWYM OŚRODKU
SOCJOTERAPII NR 3
W ŁODZI**

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez personel Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 (MOS Nr 3) jest działanie dla dobra wychowanka i w jego najlepszym interesie. Pracownik traktuje wychowanka z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec wychowanka przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownik Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego w Polsce prawa, przepisów wewnętrznych Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 oraz odpowiednio do swoich kompetencji.

Niniejszy dokument określa procedury podejmowania interwencji, działania profilaktyczne, edukacyjne, zasady zapobiegania krzywdzeniu wychowanków, a w sytuacji, gdy do krzywdzenia doszło – określa zasady i rodzaj podejmowanych działań, które mają doprowadzić do zmniejszenia rozmiaru jego skutków poprzez prawidłową i efektywną pomoc wychowankowi, zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa, współpracę z opiekunami oraz instytucjami oraz wskazuje zakres odpowiedzialności osób zatrudnionych w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 za bezpieczeństwo dzieci uczęszczających do placówki.

Niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem zostały opublikowane na stronie internetowej Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3. Są promowane wśród całego personelu, rodziców i wychowanków uczęszczających do Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3. Poszczególne grupy małoletnich są z poniższymi Standardami aktywnie zapoznawane poprzez prowadzone działania edukacyjne i informacyjne.

Podstawy prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- Ratyfikowane Umowy Międzynarodowe: Konwencja o Prawach Dziecka oraz Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, a także Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych;
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz niektórych innych ustaw;
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej ustawą z

dnia 28 czerwca 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw;

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny; - ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń;
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty

WSTĘP

Słownik pojęć – wyjaśnienie terminów

Ilekoć w niniejszym dokumencie, bez bliższego określenia, jest mowa o:

- personelu – należy przez to rozumieć każdego pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 bez względu na formę zatrudnienia, w tym współpracownika, stażystę, praktykanta, wolontariusza lub inną osobę, która z racji pełnionej funkcji lub zadań ma (nawet potencjalny) kontakt z wychowankami;
- wychowanku – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia, będącą pod opieką MOS nr 3 w Łodzi na podstawie wniosku rodzica lub opiekuna prawnego;
- opiekunie wychowanka – należy przez to rozumieć jego rodzica lub opiekuna prawnego;
- zgodzie rodzica – należy przez to rozumieć zgodę obojga rodziców wychowanka, jeśli nie występuje ograniczenie lub zawieszenie praw, lub opiekuna prawnego;
- krzywdzeniu wychowanka – należy przez to rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania wobec małoletnich przez osoby fizyczne, które narusza jego dobro. Szczególnymi formami krzywdzenia intencjonalnego wymagającymi dodatkowej ochrony małoletnich jest przemoc (fizyczna, psychiczna, wykorzystanie seksualne, zaniedbanie).
- instytucji - należy przez to rozumieć każdą instytucję świadczącą usługi wychowankom lub działającą na rzecz wychowanków;
- Koordynatorze Standardów Ochrony Małoletnich - pracownik odpowiedzialny za realizację (w tym upowszechnianie, moderowanie i ewaluację) Standardów Ochrony Małoletnich - Koordynatora Standardów Ochrony Małoletnich, w tym sprawujący nadzór nad zasadami korzystania z urządzeń elektronicznych
- Osobie odpowiedzialnej za realizację Standardów Ochrony Małoletnich – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez kierownictwo pracownika odpowiedzialnego za

realizację Standardów Ochrony Małoletnich w placówce podczas pełnienia dyżurów pod nieobecność dyrektora i/lub koordynatora;

- Danych osobowych wychowanka – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację wychowanka, a w odniesieniu do konkretnego, zidentyfikowanego dziecka/ucznia/wychowanka – wszelkie informacje o nim.

Ilekczo w niniejszym dokumencie, bez bliższego określenia, jest mowa o przemocu wobec/krzywdzeniu wychowanka odnosi się to jednej z definiowanych poniżej form przemocu/ krzywdzenia w oparciu o przedstawione podstawy prawne:

Przemoc w rodzinie, przemoc wobec dziecka – definicje i klasyfikacja na podst. obowiązujących aktów prawnych

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocu w rodzinie (znowelizowaną w 2010 r.) przez przemoc w rodzinie należy rozumieć „jednoraowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność (w tym wolność seksualną), powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Od 1 sierpnia 2010 r. obowiązuje nowelizacja ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9 poz. 59 ze zm.), która w art. 96 zakazuje stosowania kar cielesnych osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad dzieckiem.

Przemoc fizyczna

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje przemoc fizyczną wobec dziecka jako działanie, w wyniku którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku interakcji, nad którą kontrolę sprawuje rodzic lub inna osoba odpowiedzialna za dziecko, której dziecko ufa lub która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością zarówno powtarzalną, jak i jednoraową (WHO, 1999).

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), definiując przemoc fizyczną wobec dziecka, wskazuje na celowe użycie siły fizycznej, którego efektem jest, lub z dużym prawdopodobieństwem może być, szkoda dla zdrowia, życia, rozwoju i godności dziecka. Do przemocy ONZ zalicza bicie, kopanie, szarpanie, gryzienie, parzenie, duszenie i trucie ze strony członków rodziny dziecka (Pinheiro, 2006). Przemoc fizyczna wobec dzieci ze strony rodziców lub opiekunów często ma formę kar cielesnych (WHO, 2006)

Przemoc psychiczna

Krzywdzeniem dziecka jest każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony rodzica/opiekuna, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka. Niekorzystne działania wobec dziecka powodują lub z dużym prawdopodobieństwem mogą spowodować negatywne konsekwencje zdrowotne, psychiczne, moralne lub społeczne dla jego rozwoju.

Do przemocy emocjonalnej dochodzi w relacji dziecka z rodzicem lub inną osobą, z którą dziecko pozostaje w relacji opartej na zaufaniu, władzy lub odpowiedzialności. Działania uznawane za krzywdzące obejmują ograniczanie swobodnego poruszania się, upokarzanie, oczernianie, straszenie, dyskryminowanie, wyśmiewanie i wszelkie inne niefizyczne formy wrogiego lub odrzucającego traktowania (WHO, 1999).

Zaniedbanie

Według WHO zaniedbanie obejmuje zarówno pojedyncze sytuacje, jak i schemat, w którym rodzic lub inny członek rodziny niezapewnia odpowiednich warunków rozwoju i dobrego samopoczucia dziecka – tam, gdzie rodzic jest w stanie to zrobić. Może to dotyczyć takich obszarów jak zdrowie, edukacja, rozwój emocjonalny, odżywianie, schronienie i bezpieczne warunki życia. Rodzice dzieci zaniedbanych niekoniecznie są biedni. Mogą być równie dobrze sytuowani finansowo (WHO, 2006).

Przemoc na tle seksualnym dziecka - obejmuje każde zachowanie osoby, które prowadzi do seksualnego zaspokojenia kosztem dziecka, np.: uwodzenie, ekshibicjonizm lub świadome czynienie dziecka świadkiem aktów płciowych, zmuszanie do oglądania pornografii, dotykanie miejsc intymnych dziecka lub zachęcanie dziecka do dotykania sprawcy, a także różne formy stosunku seksualnego

Podstawa prawna – definicje i klasyfikacja:

Raport z konsultacji w sprawie zapobiegania krzywdzeniu dzieci/ (1999), Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), Genewa.

Wykorzystywanie seksualne dziecka to włączenie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub do której z pewnością nie dojrzało rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajami danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia w sytuacji, gdy taka aktywność wystąpi pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem; ponadto, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Aktywność taka może dotyczyć:

- a) namawiania lub zmuszania dziecka do angażowania się w czynności seksualne;
- b) wykorzystywania dziecka do prostytucji lub innych prawnie zakazanych praktyk o charakterze seksualnym;
- c) wykorzystywania dziecka do produkcji materiałów lub przedstawień o charakterze pornograficznym.

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz.553)

KOMENTARZ:

Wolność seksualna dziecka chroniona jest w polskim prawie karnym w szczególnie silny sposób. Konieczność wzmożonej ochrony wynika przede wszystkim ze słabszej pozycji dziecka w relacji z dorosłymi. Przyjmuje się, że osoba poniżej 15 roku życia ze względu na etap rozwoju nie posiada możliwości podjęcia w pełni świadomej decyzji o uczestniczeniu w jakiegokolwiek aktywności seksualnej.

Art. 197 – 199 Kodeksu karnego dotyczą naruszenia wolności seksualnej ogólnie. Od 08.06.2010 r. W art. 197 Kodeksu karnego wyszczególniono m.in. zgwałcenie małoletniego poniżej 15 roku życia. Jest to czyn zagrożony wyższą karą niż podstawowa forma zgwałcenia. Podobnie wyższe jest zagrożenie karą popełnionego na szkodę małoletniego przestępstwa z art. 199. Należy też zwrócić uwagę, że wykorzystanie seksualne dziecka wypełnia także znamiona przestępstwa polegającego na nadużyciu specyficznej relacji zależności pomiędzy osobami w celu zaspokojenia seksualnego.

Przepisem najszerzej dotyczącym molestowania seksualnego dzieci jest art. 200 Kodeksu karnego. WAŻNE: Przestępstwo z art. 200 ma miejsce nawet jeśli małoletni wyraził zgodę na obcowanie. Dla karalności tego czynu nie ma znaczenia także fakt „uwiedzenia” przez małoletniego czy jego stopień subiektywnie postrzeganej dojrzałości fizycznej.

Art. 200.

§ 1. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§2. (uchylony).

§3. Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§4. Karze określonej w § 3 podlega, kto w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.

§5. Karze określonej w § 3 podlega, kto prowadzi reklamę lub promocję działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15.

KOMENTARZ:

Od 08.06.2010 roku przestępstwem jest także uwodzenie małoletnich w Internecie. Oznacza to karalność nie tylko nakłaniania przez Internet do poddawania się bądź wykonywania czynności seksualnych, ale także inicjowanie tą drogą spotkania z intencją wykorzystania do celów seksualnych.

Kolejnym osiągnięciem tej nowelizacji jest wprowadzenie do Kodeksu karnego przestępstwa polegającego na publicznym propagowaniu i pochwalaniu zachowań pedofilskich. Przepis ten pośrednio dotyczy samych dzieci. Jest on jednak istotny dla ochrony ich godności osobistej, podkreśla brak zgody w Polsce na zachowania pedofilskie.

Art. 200a.

§ 1. Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 200b.

Kto publicznie propaguje lub pochwała zachowania o charakterze pedofilskim, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Molestowanie seksualne dziecka przez rodziców, rodziców adopcyjnych lub rodzeństwo stanowi ponadto przestępstwo kazirodztwa z art. 201 Kodeksu karnego.

Art. 201.

Kto dopuszcza się obcowania płciowego w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

I Prawo polskie

Stosowanie przemocy w szkole

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz.553)

*KOMENTARZ: Jeśli mamy do czynienia z **przemocą rówieśniczą**, a więc gdy sprawcą jest nieletni, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich. (patrz: „nieletni sprawcy”)*

*Tzw. „**mobbing rówieśniczy**” może przyjmować formę różnych czynów karanych jako przestępstwa: groźby, szantaż, zniewagi, zniesławienia, pobicia. W środowisku rówieśniczym zdarzają się również kradzieże, rozboje i przemoc seksualna.*

Art. 190.

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 190a.

§ 1. Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek lub inne jej dane osobowe w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

WAŻNE: Od 6 czerwca 2011 roku Kodeks karny zawiera przestępstwo tzw. „stalkingu” polegającego na uporczywym nękanii i prześladowaniu, a także na podszywaniu się pod inną osobę w celu wyrządzenia jej szkody także osobistej, nie majątkowej. Sytuacja, której dotyczy „stalking” to forma przemocy psychicznej.

Art. 191.

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 212.

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

KOMENTARZ: Przy ocenie czynu, polegającego na znieważeniu kogoś, sąd bierze pod uwagę, czy ten, kto został znieważony, nie sprowokował sprawcy (np. jako pierwszy go wyzwiał, obraził) lub czy nie odpowiedział na zniewagę tym samym.

Art. 216.

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiazkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 217.

§ 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

KOMENTARZ: Przy ocenie czynów, polegającego na znieważeniu kogoś lub naruszeniu nietykalności cielesnej, sąd bierze pod uwagę, czy ten, kto został znieważony/uderzony, nie sprowokował sprawcy (np. jako pierwszy go wyzwiał, obraził) lub czy nie odpowiedział na zniewagę tym samym.

Naruszenie nietykalności cielesnej podobnie jak znieważenie i zniesławienie ścigane są z oskarżenia prywatnego, a więc w wyniku złożenia do sądu aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego lub jego przedstawiciela ustawowego.

Art. 280.

§ 1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Art. 288.

§ 1. Kto cudzą rzecz niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega także ten, kto przerywa lub uszkadza kabel podmorski albo narusza przepisy obowiązujące przy zakładaniu lub naprawie takiego kabla.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

KOMENTARZ: *Zniszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy ścigane jest na wniosek, a więc po wyrażeniu zgody przez pokrzywdzonego.*

Nękanie dzieci

KOMENTARZ: *Przestępstwo z art. 207 Kodeksu karnego nie dotyczy jedynie przemocy domowej. W przypadku przemocy popełnianej na małoletnim, sprawcą może być **każdy** także nauczyciel czy kolega ze szkoły.*

Art. 207.

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2007 nr 109 poz. 756)

Art. 107.

Kto w celu dokuczenia innej osobie złośliwie wprowadza ją w błąd lub w inny sposób złośliwie niepokoi, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1 500 złotych albo karze nagany.

Odpowiedzialność dziecka – sprawcy przemocy w szkole

KOMENTARZ: Poza odpowiedzialnością przewidzianą w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich, ucznia można przenieść do innej szkoły.

Dzieci są również pośrednimi ofiarami przemocy domowej, będąc świadkami stosowania przemocy wobec innych członków rodziny. Krzywdzenie dzieci to także beczynność społeczeństwa lub instytucji, a także każdy rezultat takiej beczynności, który ogranicza równe prawa dzieci i zakłóca ich optymalny rozwój.

Podstawą podejmowania działań przez wszelkie służby w ramach procedury jest szersza, psychologiczna definicja krzywdzenia dziecka.

PODSTAWY PRAWNE OBOWIĄZKU PODJĘCIA INTERWENCJI

- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 12) nakłada obowiązek niezwłocznego zawiadomienia policji lub prokuratury na osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie. Ponadto ustawa ta nakłada na pracowników ochrony zdrowia obowiązek wszczęcia procedury Niebieskie Karty w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka. Przemoc w tym przypadku dotyczy przemocy fizycznej, przemocy psychicznej, przemocy seksualnej i przemocy z zaniedbania.
- Podstawę interwencji cywilnej stanowi art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego. Każdy, kto wie o zagrożeniu dobra dziecka, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy

Rozdział I

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia wychowanka

§ 1.

1. Rekrutacja personelu Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu. Zasady Rekrutacji stanowią **Załącznik Nr 1** do niniejszych Standardów.
2. Personel zna i stosuje zasady bezpiecznych relacji personel – wychowanek ustalone w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3. Zasady stanowią **Załącznik Nr 2 a** do niniejszych Standardów.
3. Personel jak i wychowankowie znają i stosują zasady bezpiecznych relacji personel – wychowanek oraz wychowanek – wychowanek ustalonych w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3. Zasady bezpiecznych relacji wychowanek - wychowanek stanowią **Załącznik Nr 2 b.** do niniejszych Standardów.
4. W Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 dokonano analizy ryzyka **Załącznik Nr 8** wskazującej na potencjalne obszary i czynniki ryzyka oraz sposoby ich redukcji.
5. Personel Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 posiada wiedzę na temat czynników ryzyka i symptomów krzywdzenia wychowanków i zwraca na nieuwagę w ramach wykonywanych obowiązków. - **Załącznik nr 13 Czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia wychowanka – rozpoznawanie.**
6. Personel Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 monitoruje sytuację i dobrostan wychowanka oraz reaguje w każdej sytuacji podejrzenia krzywdzenia zgodnie z wytycznymi zawartymi w **Załącznik nr 13 oraz stosując się do zaleceń zawartych w Załącznik nr 14 Wskazówki do rozmowy z dzieckiem z podejrzeniem doświadczania krzywdzenia.**
7. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka lub symptomów krzywdzenia, pracownicy Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 podejmują rozmowę z rodzicami/ opiekunami prawnymi, pracownikami MOS, wychowanekami MOS, a także innymi osobami sprawującymi pieczę lub wspierającymi rodzinę tj. kurator, asystent rodziny, pracownik socjalny w celu zweryfikowania, czy do krzywdzenia dochodzi, lub istnieje realne podejrzenie, że może do niego dochodzić. Jeśli podczas tej rozmowy obserwacje i podejrzenia wskazują na krzywdzenie, pracownik zobowiązany

jest postępować zgodnie ze wskazanymi w rozdz. II procedurami, przekazując jednocześnie wychowankowi i jego opiekunom informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.

Rozdział II

Procedury interwencji i zasady reagowania na przypadki podejrzenia krzywdzenia małoletniego

§ 4.

W przypadku uzyskania informacji lub powzięcia przez pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 podejrzenia, że wychowanek jest krzywdzony, pracownik ma obowiązek poinformowania o tym dyrektora lub koordynatora Standardów Ochrony Małoletnich lub innego odpowiedzialnego za SOM pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3.

§ 5.

Odpowiednio do zaistniałej sytuacji obowiązują następujące procedury interwencji i zasady reagowania na przypadki podejrzenia krzywdzenia wychowanka:

1. Po uzyskaniu informacji, dyrektor lub koordynator lub inny wyznaczony pracownik Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 zabezpiecza dziecko, separuje je od osoby podejrzanego o krzywdzenie i przeprowadza lub inicjuje przeprowadzenie rozmowy z dzieckiem zgodnie z zaleceniami zawartymi w Załączniku nr 14. Dyrektor lub koordynator lub wyznaczony pracownik Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 sporządza notatkę służbową/kartę czynności na podstawie uzyskanych informacji.
2. Następnie dyrektor lub koordynator lub wyznaczony pracownik Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 informuje o powziętym podejrzeniu opiekunów wychowanka, którego krzywdzenie podejrzewa, przeprowadza z nimi rozmowę oraz, jeśli wymaga tego sytuacja, wzywa ich na spotkanie interwencyjne.
3. Wyznaczony przez dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 pracownik sporządza opis sytuacji na podstawie rozmów z wychowankiem, ewentualnie innymi zaangażowanymi w sytuację wychowankami, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz opracowuje plan pomocy małoletniemu z zastrzeżeniem §6.
4. Plan pomocy małoletniemu powinien zawierać wskazania dotyczące:

- a) podjęcia przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 działań w celu zapewnienia wychowankowi bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji np. Policja, Sąd Rodzinny lub Prokuratura, lub uruchomienia odpowiednich procedur np. Niebieskiej Karty;
 - b) wsparcia, jakie zaoferuje wychowankowi Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 m.in. wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, w tym zastosowanie lub zainicjowanie środków przewidzianych w statucie i regulaminie placówki;
 - c) skierowania wychowanka lub opiekunów do specjalistycznej placówki pomocy, jeżeli istnieje taka potrzeba, a także zapoznanie ich z listą instytucji pomocowych zawartych w § 8 niniejszego dokumentu;
 - d) Jeśli w ramach interwencji zostały włączone inne służby lub instytucje, w planie pomocy należy zawrzeć wskazanie do monitorowania postępu procesu, współpracy ze służbami, instytucjami oraz raportowanie wyników ich działań a w związku z nimi formułowanie dalszych zaleceń wspierających dobro i bezpieczeństwo wychowanka.
5. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia dotyczy rodzica lub opiekuna prawnego, jeśli zachodzi taka konieczność, po rozmowie z opiekunami w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nią interwencji dyrektor lub inny pracownik zgłasza, lub nie, podejrzenie krzywdzenia do odpowiedniej instytucji, bądź uruchamia odpowiednią procedurę na podstawie wskazanej w niniejszym dokumencie podstawy prawnej zgodnie z zasadami interwencji zawartymi w

Załącznik nr 11.

Uwaga! Pracownicy pedagogiczni Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 uczestniczą w realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, w tym uprawnieni są do samodzielnego jej wszczynania, jeżeli powezmą podejrzenie, że małoletni doświadcza przemocy domowej.

6. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia dotyczy osoby małoletniej (podejrzenie krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią, czyli taką która nie ukończyła 17. roku życia) - przemoc rówieśnicza- po odseparowaniu od osoby podejrzanego o krzywdzenie dyrektor lub koordynator kontaktuje się i przeprowadza rozmowę z opiekunami wychowanków uwikłanych w przemoc i po rozmowie z opiekunami w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nią interwencji dyrektor lub inny pracownik zgłasza, lub nie, podejrzenie krzywdzenia do odpowiedniej instytucji, bądź uruchamia odpowiednią procedurę na podstawie

wskazanej w niniejszym dokumencie podstawy prawnej zgodnie z zasadami interwencji zawartymi w **Załącznik nr 10**.

7. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia dotyczy osoby trzeciej, w tym pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nr 3 w Łodzi dyrektor lub koordynator ma obowiązek powiadomienia opiekunów wychowanka, po rozmowie z opiekunami w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nią interwencji dyrektor lub inny pracownik zgłasza, lub nie, podejrzenie krzywdzenia do odpowiedniej instytucji, bądź uruchamia odpowiednią procedurę na podstawie wskazanej w niniejszym dokumencie podstawy prawnej zgodnie z zasadami interwencji zawartymi w **Załącznik nr 9**.
8. Jeśli rodzina jest objęta nadzorem kuratora lub innym dozorem sądowym, wyznaczeni przez sąd pracownicy powinni również zostać poinformowani o zaistniałej sytuacji.
9. Z podjętej interwencji zostaje sporządzona Karta Interwencji dokumentująca opisane działania zgodnie ze wzorem zawartym w **Załączniku nr 3**, która załączona jest do dokumentacji wychowanka

§ 6.

1. W uzasadnionych przypadkach Dyrektor lub koordynator Standardów Ochrony Małoletnich Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 może powołać zespół interwencyjny, w skład, którego mogą wejść: pedagog, psycholog, wychowawca dziecka lub inni pracownicy.
2. Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy małoletniemu, spełniający wymogi określone w § 5 pkt 4 niniejszych Standardów.
3. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłoszą rodzice/opiekunowie wychowanka, dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 jest zobowiązany powołać zespół interwencyjny.
4. Zespół, o którym mowa w punkcie 3, wzywa rodziców/opiekunów wychowanka na spotkanie z Zespołem Interwencyjnym, podczas którego może zaproponować zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się notatkę.
5. Zespół, o którym mowa w punkcie 3, przygotowuje plan pomocy małoletniemu spełniający wymogi określone w § 5 pkt 4 niniejszych Standardów, który wraz z zaleceniem współpracy przy jego realizacji przedstawiany jest rodzicom/opiekunom.

§ 7

1. Jeśli istnieje podejrzenie lub przesłanki, że wychowanek doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu lub jest pokrzywdzony innymi typami przestępstw obowiązują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji określone przepisami prawnymi.
2. Polska procedura karna nakłada obowiązek zawiadomienia organów ścigania o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu - art. 304 § 1 k.p.k
3. Przestępstwa wobec osoby najbliższej, które można zgłosić na policji lub w prokuraturze to:
" znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny" - art. 207 k.k.
4. Zgodnie z art. 572 kodeksu postępowania cywilnego każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd rodzinny. Obowiązek ten ciąży przede wszystkim na prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, ośrodkach pomocy społecznej oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad małoletnimi lub osobami psychicznie chorymi.
5. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych, powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej, mają obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub prokuratora - **art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej**. Obowiązek ten mają także osoby będące świadkami przemocy domowej, które powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
6. **Interwencję powinna inicjować osoba/instytucja, która rozpoznała sygnały świadczące o występowaniu przemocy wobec wychowanka** – ma to realne przełożenie na jakość informacji, które pochodzą bezpośrednio od osoby krzywdzonej

lub świadka przemocy oraz szybkość działania, co zwiększa szanse efektywności podejmowanych działań.

7. W przypadku, gdy przestępstwo popełniono wobec małoletniego placówka, która powzięła taką informację, sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury, lub innych wskazanych w przepisach prawa instytucji.
8. Jeżeli opiekun/opiekunowie małoletniego zaniedbuje/ą jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo, należy poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie pomocy rodzinie i obserwować dziecko z zachowaniem wzmożonej czujności. Jeśli zachodzi uzasadniona potrzeba wszczęcia postępowania z urzędu, konieczne jest powiadomienie sądu.
9. **W przypadku stwierdzonej przemocy domowej** / zaniedbania noszącego znamiona przemocy ze strony opiekunów wobec małoletniego, zachodzi konieczności wszczęcia procedury Niebieskie Karty.
10. Podmiotami upoważnionymi do wszczęcia procedury Niebieskie Karty zgodnie z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” są:
 - funkcjonariusze Policji,
 - pracownicy socjalni jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
 - pracownicy socjalni specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej,
 - asystenci rodziny,
 - **nauczyciele wychowawcy będący wychowawcami klasy lub nauczyciele znający sytuację domową małoletniego,**
 - osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarze, pielęgniarki, położne lub ratownicy medyczni,
 - przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,

- **pedagodzy, psychologzy lub terapeuci**, będący przedstawicielami podmiotów wskazanych w art. 9a ust 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. .

11. Niebieska Karta - A to formularz wypełniany przez w/w podmioty w przypadku stwierdzenia przemocy domowej. Wszczyna on procedurę Niebieskie Karty, która stanowi ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Procedura oferuje współpracę interdyscyplinarną pracowników różnych instytucji, opracowując plan pomocy – właściwym organem do takich działań jest Zespół Interdyscyplinarny, koordynujący pracę systemową na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
12. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy “Niebieska Karta” wypełniony przez uprawniony podmiot formularz Niebieska Karta – A jest przekazywany niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych do Zespołu Interdyscyplinarnego w Łodzi z siedzibą przy ul. Tramwajowej 21.
13. Po przekazaniu formularza, ze środowiskiem dotkniętym przemocą domową pracę prowadzi grupa diagnostyczno – pomocowa, której podstawowy skład stanowi pracownik socjalny z Wydziału Przeciwdziałania Przemocy Domowej mieszczącego się przy ul. Tramwajowej 21 oraz dzielnicowy właściwego rejonowo Komisariatu Policji.
14. Jeśli sytuacja tego wymaga, skład grupy może być poszerzony o osoby wskazane w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, mające znaczenie przy realizacji działań pomocowych dla dziecka i jego rodziny.
15. Po poinformowaniu rodziców/opiekunów małoletniego – dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 składa oficjalne zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej lub przesyła formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego
16. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach w/w instytucji.
17. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili rodzice/opiekunowie małoletniego, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone – dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 informuje o tym fakcie rodziców/opiekunów wychowanka na piśmie.

§ 8.

1. Wszyscy pracownicy Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, pozyskały informację o krzywdzeniu wychowanka lub informacje z tym związane, są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Rozdział III

Zasady ochrony wizerunku wychowanka i danych osobowych małoletnich

§ 9.

1. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3, uznając prawo wychowanka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku wychowanka, zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Wytyczne dotyczące zasad ochrony wizerunku wychowanka i ich danych stanowią **Załącznik Nr 4** do niniejszych Standardów.

§ 10.

1. Pracownikowi Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku wychowanka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu wychowanka) bez pisemnej zgody rodzica lub jego opiekuna prawnego.
2. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna wychowanka– bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

§ 11.

Upublicznienie przez pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 wizerunku wychowanka utrwalonego w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody rodzica lub jego opiekuna prawnego. **Uwaga! Jeżeli wizerunek wychowanka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na upublicznienie wizerunku wychowanka jest wymagana.**

Rozdział IV

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3

§ 12.

1. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3, zapewniając wychowankom dostęp do Internetu, podejmuje działania zabezpieczające małoletnich przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. W szczególności instaluje i aktualizuje oprogramowanie zabezpieczające. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych stanowią **Załącznik Nr 5** do niniejszych Standardów.
2. Na terenie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3, w czasie zajęć, dostęp wychowanka do Internetu możliwy jest tylko pod nadzorem pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3.
3. W przypadku gdy dostęp do Internetu w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 realizowany jest pod nadzorem pracownika MOS Nr 3, jest on zobowiązany informować wychowanków o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu oraz czuwać nad ich bezpieczeństwem podczas korzystania z Internetu w czasie zajęć.

§ 13.

1. Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 zobowiązany jest do zapewnienia właściwego zabezpieczenia sieci przed niebezpiecznymi treściami, poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego oprogramowania.

Rozdział V

Monitoring stosowania Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem

§ 14.

1. Dyrektor wyznacza pracownika odpowiedzialnego za realizację (w tym upowszechnianie i ewaluację) Standardów Ochrony Małoletnich - Koordynatora Standardów Ochrony Małoletnich, w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3.
2. Koordynator, o którym mowa w punkcie 1, jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Standardów oraz proponowanie zmian w Standardach, w szczególności

mających na celu dostosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawa oraz potrzeb placówki.

3. Koordynator odpowiedzialny za realizację Standardów ochrony małoletnich przeprowadza wśród personelu Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 , raz na 24 miesiące, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi **Załącznik Nr 6** do niniejszych Standardów. W ankiecie pracownicy mogą proponować zmiany oraz wskazywać naruszenia Standardów.
4. Na podstawie przeprowadzonej ankiety, koordynator Standardów Ochrony Małoletnich sporządza raport z monitoringu, który następnie przekazuje dyrektorowi Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 .
5. Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 na podstawie otrzymanego raportu wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza je pracownikom, wychowankom i ich rodzicom/opiekunom.

Rozdział VI

§ 16.

Dane kontaktowe instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci (policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) oraz zapewnia do nich dostęp wszystkim pracownikom.

Zespół Interdyscyplinarny w Łodzi – siedziba przy Wydziale Przeciwdziałania Przemocy
Domowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ul. Tramwajowa 21
e-mail : zi@mops.lodz.pl
tel. 42 6765410/do13/

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, ul. Kilińskiego 102/102a – pomaga w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych, może też udzielić wsparcia psychologa i pedagoga.

Fundacja Ktoś ul. Rydza Śmigłego 70 - program: Ktoś dla kobiet – wsparcie dla kobiety doświadczających przemocy z terenu Łodzi. Fundacja oferuje bezpłatną pomoc psychologów, prawników oraz weekendowe warsztaty i grupy wsparcia.

tel: 536029559 lub 42 2081109

e-mail: ktosdlakobiet@gmail.com

Telefon Zaufania od poniedziałku do piątku w godzinach 20:00 - 8:00,
w soboty, niedziele i święta całodobowo

tel. 19288

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie” Niebieska Linia”

tel. 22 668 70 00 lub 116 123

Linia Pomocy Pokrzywdzonym – ogólnopolski telefon dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także osób dotkniętych przemocą domową, próbami samobójczymi i dla dzieci potrzebujących wsparcia.

Tel. 48222 309900

Fundacja Feminoteka - wsparcie dla kobiet doświadczających przemocy, także dla osób transseksualnych.

tel. 888 88 33 88

Fundacja Ocalenie - wsparcie dla migrantek i migrantów doświadczających przemocy/i dyskryminacji Łódź ul. Piramowicza 9/2 – pomoc dla cudzoziemców także w obszarze przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Miejskim Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej
Łódź ul. Niciarniana 41 - programy korekcyjno – edukacyjne i psychologiczno – terapeutyczne dla sprawców przemocy domowej i grupy wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

tel. 800 112 800 (bezpłatny, czynny całodobowo) lub tel. 42 630 11 02

Fundacja Wsparcia Psychospołecznego / Lokalizacja:

- Piotrkowska 270 lok. 422
- Strzelców Kaniowskich 71
- Zbożowa 9

Możliwe wizyty domowe w uzasadnionych przypadkach.

Tel 794430463

Fundacja Słonie na Balkonie - wsparcie **dla rodzin dotkniętych kryzysem, szczególnie dla rodziców** i opiekunów, którzy szukają pomocy dla dziecka w kryzysie.

Tel. 800 800 602 - od poniedziałku do piątku między 15.00 – 19.00

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Franciszkańska 85 - placówka całodobowa, dysponująca miejscami noclegowymi dla osób dotkniętych przemocą (bez skierowania i bez względu na dochód); oferuje bezpłatną, kompleksową pomoc schroniskową, terapeutyczną, pedagogiczną, socjalną, medyczną i prawną.

Prokuratura Okręgowa w Łodzi, ul. Kilińskiego 152 – można tam złożyć zawiadomienie o przestępstwie i poprosić o udzielenie podstawowej informacji prawnej.

Komisariaty Policji Komendy Miejskiej Policji w Łodzi:

I KMP, ul. Sienkiewicza 28/30;

II KMP, ul. Ciesielska 27;

III KMP, ul. Armii Krajowej 33;

IV KMP, ul. Kopernika 29/31;

V KMP, ul. Organizacji WiN 60;

VI KMP, ul. Wysoka 45;

VII KMP, ul. 3 Maja 43;

VIII KMP, ul. Wólczańska 250.

Podczas wizyty w komisariacie można złożyć zawiadomienie o przestępstwie i poprosić o udzielenie podstawowej informacji prawnej.

Sądy

- Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, VII i VIII Wydział Rodzinny i Nieletnich, al. Kościuszki 107/109;
- Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, V Wydział Rodzinny i Nieletnich, ul. Kopcińskiego 56.

W sądach można złożyć pozew w sprawach rodzinnych lub wniosek dotyczący spraw opiekuńczych wobec dzieci.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łodzi:

- Łódź-Bałuty, Łódź-Śródmieście, Łódź-Widzew - ul. Zachodnia 47, pokój: 113, I piętro;
- Łódź-Polesie, Łódź-Górna - ul. Krzemieniecka 2b, pokój: 114, I piętro.

Jeżeli przemocy towarzyszy picie alkoholu, można zwrócić się do Komisji z wnioskiem o skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe lub uzyskać inną pomoc związaną z nadużywaniem przez niego alkoholu.

Rozdział VIII

§ 17.

Dostępność informacji dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Dziecięcy telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka

Tel. 800121212

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

Tel. 116111

Fundacja Słonie na Balkonie

Tel. 800800602 – od poniedziałku do piątku 15 – 19 / pomoc dla dziecka w kryzysie

Pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży na terenie Łodzi:

- Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży przy ul. Mielczarskiego 35,
- Centrum Środowiskowej Opieki Psychologicznej dla Dzieci Al. Kościuszki 39,
- Poradnia Psychologiczna Fundacji Gajusz ul. Piotrkowska 17,
- Poradnia Psychologiczna dla Dzieci Fundacji z Aspi-Racjami ul. Obywatelska 57,
- Poradnia Psychologiczna dla Dzieci ul. Sterlinga 27/29,
- Centrum Medyczne Centermed - Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży Al. Piłsudskiego 157,
- Fundacja Słonie na Balkonie ul. Kościuszki 39,
- Poradnia Diagnostyki i Terapii FAS przy ul. Cieszkowskiego 6 w Łodzi.

Dostępność informacji dla wychowanków na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnych sytuacjach, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży, stanowią **Załącznik Nr 12** do niniejszych Standardów.

Rozdział IX

Przepisy końcowe

§ 18.

1. Niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
2. Ogłoszenie Standardów następuje poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń lub w innym widocznym miejscu w siedzibie (nazwa placówki) lub poprzez przesłanie tekstu Standardów pracownikom i rodzicom dzieciom/uczniom/wychowankom drogą elektroniczną, lub zamieszczenie na stronie internetowej (nazwa placówki) oraz wywieszenie w wersji skróconej – przeznaczonej dla dzieci/uczniów/wychowanków.

Znowelizowane Standardy zatwierdzono do realizacji na radzie pedagogicznej w dniu 15.09.2025 roku.

Załącznik Nr 1

Zasady bezpiecznej rekrutacji w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 w Łodzi ul. Częstochowska 36

Dyrektor przed zatrudnieniem pracownika w **Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 w Łodzi**

1. poznaje dane osobowe, kwalifikacje kandydata/kandydatki, w tym stosunek do wartości podzielanych przez **Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3**, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.
2. Dyrektor dba o to, by osoby przez niego zatrudnione posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne. Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 przed zatrudnieniem kandydata/kandydatki uzyskuje jego/jej dane osobowe, w tym dane potrzebne do sprawdzenia danych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – Rejestr z dostępem ograniczonym. **Uwaga! Przed dopuszczeniem osoby zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 jest zobowiązane sprawdzić osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl. By móc uzyskać informacje z rejestru z dostępem ograniczonym, konieczne jest uprzednie założenie profilu placówki.**
3. Aby sprawdzić powyższe, w tym stosunek osoby zatrudnianej do dzieci i podzielenia wartości związanych z szacunkiem wobec nich oraz przestrzegania ich praw, dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 może żądać danych (w tym dokumentów) dotyczących:
 - a) wykształcenia,
 - b) kwalifikacji zawodowych,
 - c) przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.

4. W każdym przypadku dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez niego zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia. Powinien znać:
 - a) imię (imiona) i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) dane kontaktowe osoby zatrudnianej.
5. Aby sprawdzić osobę w Rejestrze, dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 potrzebuje następujących danych kandydata/kandydatki:
 - 1) imię i nazwisko,
 - 2) data urodzenia,
 - 3) PESEL,
 - 4) nazwisko rodowe,
 - 5) imię ojca,
 - 6) imię matki.
6. Wydruk z Rejestru przechowuje się w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza lub osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.
7. Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 przed zatrudnieniem kandydata/kandydatki uzyskuje od kandydata/kandydatki informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
8. Od kandydata/kandydatki dyrektor pobiera również oświadczenie o państwie lub państwach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej.
9. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie, wówczas powinna przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariacie związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów.
10. Jeżeli osoba posiadająca obywatelstwo polskie w oświadczeniu wskazanym w punkcie 7 oświadczyła, że w ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwała na terenie państwa innego niż Polska, jest ona zobowiązana przedłożyć również informację z rejestru karnego każdego z

państw, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariacie związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów.

11. Jeżeli osoba będąca obywatelem innego państwa w oświadczeniu wskazanym w punkcie 7 oświadczyła, że w ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwała na terenie państwa innego niż Polska i wskazała państwo, którego obywatelstwo posiada, jest zobowiązana przedłożyć również informację z rejestru karnego każdego z państw, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariacie związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów.
12. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności, nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka zobowiązani są złożyć pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie byli prawomocnie skazani w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, oraz nie wydano wobec nich innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścili się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi.
13. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: „Jestem świadomy/-a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.
14. W sytuacji, gdy zakres obowiązków pracowniczych kandydata do pracy będzie się wiązał z wychowaniem małoletnich, ich edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem im porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych ich zainteresowań, lub z opieką nad nimi Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii

Nr 3 jest zobowiązany do żądania od osoby zatrudnianej zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego.

15. W przypadku niemożliwości przedstawienia zaświadczenia z Rejestru zagranicznego dyrektor uzyskuje od kandydata/kandydatki oświadczenie o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych.
16. Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 jest zobowiązany do zapoznania kandydata/ki z klauzulą informacyjną RODO – dotyczy to osoby, która będzie dopuszczona do pracy lub *do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi* w rozumieniu przepisów ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 1304, z późn. zm.)

Przykładowy wzór oświadczenia

.....

(miejscowość i data)

**Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania
podstawowych zasad ochrony nieletnich przed krzywdzeniem**

Ja,, posiadający/-a numer PESEL
....., oświadczam, że nie byłem/-am skazany/-a za
przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności lub przestępstwa z użyciem
przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne
ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałem/-am się z zasadami ochrony wychowanków
obowiązującymi w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 w Łodzi i zobowiązuję się do
ich przestrzegania.

.....

(podpis)

Przykładowy wzór oświadczenia

Łódź, dnia

Oświadczenie osoby będącej obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej

Ja, niżej podpisana/y, oświadczam,
że w okresie ostatnich 20 lat **nie zamieszkiwałem/zamieszkiwałem*** poza granicami
Rzeczypospolitej Polskiej, w niżej wymienionych państwach:

.....

.....

W załączeniu składam informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw
określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu
karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023
r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny
zabronione określone w przepisach prawa obcego.

W związku z zamieszkiwaniem poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej:

do niniejszego oświadczenia załączam **informację z rejestrów karnych państw, w których
zamieszkiwałem** uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej
związanej z kontaktami z dziećmi lub **informację z rejestrów karnych tych państw** (w
przypadku, gdy prawo danego państwa, nie przewiduje wydawania informacji do celów
działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi) lub
oświadczenie, o którym mowa w art. 21 ust. 7 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o
przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

**Oświadczam, że jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego
oświadczenia.**

.....

(data i podpis)

** Niepotrzebne skreślić. Pod pojęciem zamieszkiwania należy rozumieć wszelkie pobyty za granicą inne niż turystyczne lub w celu odwiedzin osoby bliskiej. Jako zamieszkiwanie należy rozumieć w szczególności pobyty, takie jak: stypendia i staże naukowe, wymiana studencka, praca za granicą, pobyty au paire, studia, praktyki lub inne formy nauki za granicą.*

Przykładowy wzór oświadczenia

Łódź, dnia _____

**Oświadczenie, o którym mowa w art. 21 ust. 7 ustawy z dnia 13 maja 2016 r.
o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie
małoletnich**

Ja, niżej podpisana/y (w związku z
zamieszkiwaniem na terenie (oświadczam, że w
państwie tym(nazwa państwa) nie jest prowadzony
rejestr karny/prawo nie przewiduje wydawania informacji z rejestru karnego*.

W związku z tym oświadczam, że nie byłam/em prawomocnie skazana/y w tym
państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i
XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29
lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** oraz nie wydano wobec mnie innego
orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/em się takich czynów zabronionych, oraz
że nie mam obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub
ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk,
wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z
wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych,
rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez
małoletnich, lub z opieką nad nimi.

**Oświadczam, że jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego
oświadczenia.**

.....

(data i podpis)

** Niepotrzebne skreślić*

*** Chodzi m.in. o przestępstwa: zabójstwa (we wszelkich jego formach), bezprawnego przerwania ciąży, spowodowania uszczerbku na zdrowiu, bójki lub pobicia, celowego zarażenia chorobą zakaźną, nieudzielenia pomocy osobie w stanie zagrożenia życia, zgwałcenia, wykorzystania seksualnego, obcowania płciowego z małoletnim, pedofilii i jej propagowania, kaziroductwa, posiadania i rozpowszechniania pornografii, stręczycielstwa i zmuszania do prostytutki, handlu ludźmi, znęcania się, wytwarzania, posiadania, handlu środkami psychoaktywnymi i inne przestępstwa związane z narkotykami.*

Przykładowy wzór oświadczenia

Łódź, dnia

**Oświadczenie osoby posiadającej obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita
Polska**

Ja, niżej podpisana/y
oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat **nie zamieszkiwałem/zamieszkiwałem*** poza
granicami**, w niżej wymienionych państwach:

.....

.....

W załączeniu składam **informację z Krajowego Rejestru Karnego** w zakresie
przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207
Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.
U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom
czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego oraz **informację z rejestru karnego**
państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej
związanej z kontaktami z dziećmi lub **informację z rejestru karnego tego państwa** (w
przypadku, gdy prawo danego państwa, nie przewiduje wydawania informacji do celów
działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi).

W związku z zamieszkiwaniem poza granicami państwa, którego jestem obywatelem,
do niniejszego oświadczenia załączam **informację z rejestrów karnych państw, w których**
zamieszkiwałem uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej
związanej z kontaktami z dziećmi lub **informację z rejestrów karnych tych państw** (w
przypadku, gdy prawo danego państwa, nie przewiduje wydawania informacji do celów
działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi) lub
oświadczenie, o którym mowa w art. 21 ust. 7 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o
przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Oświadczam, że jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(data i podpis)

** Niepotrzebne skreślić. Pod pojęciem zamieszkiwania należy rozumieć wszelkie pobyty za granicą inne niż turystyczne lub w celu odwiedzin osoby bliskiej. Jako zamieszkiwanie należy rozumieć w szczególności pobyty, takie jak: stypendia i staże naukowe, wymiana studencka, praca za granicą, pobyty au paire, studia, praktyki lub inne formy nauki za granicą.*

*** Należy wpisać nazwę państwa, którego składający oświadczenie jest obywatelem*

Klauzula informacyjna RODO

dla osoby, która będzie dopuszczona do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi w rozumieniu przepisów ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 1304, z późn. zm.)

Stosownie do treści art. 13 ust. 1 i 2 ogólnego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE) (zwanego dalej: RODO) informuję, że:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 w Łodzi, z siedzibą w Łodzi, ul. Częstochowska 36, tel. 42 6331485, adres e-mail: kontakt@mos3.elodz.edu.pl reprezentowane przez jego Dyrektora.
2. Administrator wyznaczył Inspektora ochrony danych, z którym kontakt możliwy jest za pośrednictwem poczty elektronicznej, pod adresem e-mail: iod.mos3@cuwo.lodz.pl;
3. Podstawę przetwarzania danych osobowych stanowi 6 ust. 1 lit. c RODO; w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,

4. Zakres danych przetwarzanych dla potrzeb wskazanych w ustawie obejmuje:
Pani/Pana imię i nazwisko, ewentualnie też nazwisko panieńskie lub poprzednie,
numer PESEL, imiona rodziców,
5. Dane osobowe mogą być udostępniane innym podmiotom, uprawnionym do ich
otrzymania na podstawie obowiązujących przepisów prawa,
6. Dane osobowe będą przetwarzane, w tym przechowywane zgodnie z przepisami
ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U.
z 2020 r., poz. 164) przez okres niezbędny do realizacji wskazanych powyżej celów
przetwarzania, w tym również obowiązku archiwizacyjnego wynikającego z
przepisów prawa.
7. Posiada Pani/Pan prawo do:
 - a) dostępu do treści swoich danych,
 - b) żądania sprostowania tych danych,
 - c) żądania usunięcia tych danych,
 - d) żądania ograniczenia przetwarzania tych danych,
 - e) wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania tych danych,
8. Przysługuje Pani/Panu prawo do wycofania zgody w dowolnym momencie, w formie,
w jakiej została ona wyrażona. Od tego momentu dane Pani/Pana będą przetwarzane,
co nie będzie miało wpływu na przetwarzanie dokonane przed wniesieniem sprzeciwu
9. Ma Pani/Pan prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego – Prezesa Urzędu
Ochrony Danych Osobowych, gdy uzna Pani/Pan, iż przetwarzanie danych
osobowych narusza przepisy o ochronie danych osobowych.
10. Podanie danych jest dobrowolne, jednak konsekwencją ich niepodania jest brak
możliwości sprawdzenia Pani/Pana w rejestrach wskazanych w ustawie o
przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, a tym samym brak
możliwości nawiązania jakiejkolwiek umowy, w wyniku której mogłaby Pani/mógłby
Pan mieć kontakt z dziećmi,
11. Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany, w tym również w formie
profilowania.

Zapoznałam/-em się

.....

Data i czytelny podpis

Załącznik nr 2 a

Ustalone w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 w Łodzi ul. Częstochowska 36 zasady bezpiecznych relacji personel – wychowanek oraz wychowanek – wychowanek

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy, praktykantów, oraz inne osoby, dopuszczone do jakiegokolwiek działalności, związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi. Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o pracownikach, dotyczy to wszystkich ww. kategorii osób.

Znajomość i zaakceptowanie zasad pracownicy potwierdzają podpisaniem oświadczenia.

I. Relacje personelu Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3

Każdy pracownik jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci. Każdy pracownik zobowiązany jest działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.

II. Komunikacja z dziećmi

1. W komunikacji z dziećmi pracownik zobowiązany jest:
 - a) zachować cierpliwość i szacunek,
 - b) słuchać uważnie dziecka i udzielać mu odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji,
 - c) informować dziecko o podejmowanych decyzjach jego dotyczących, biorąc pod uwagę oczekiwania dziecka,
 - d) szanować prawo dziecka do prywatności; jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić mu to najszybciej jak to możliwe; można też poprosić drugiego pracownika o obecność podczas takiej rozmowy,

- e) zapewniać dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć nauczycielowi/pracownikowi lub wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

2. Pracownikowi zabrania się:

- a) zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażania dziecka oraz podnoszenia głosu na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci,
- b) ujawniania jakichkolwiek informacji dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci; obejmuje to wizerunek dziecka, informacji o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej,
- c) zachowywania się w obecności dziecka w sposób niestosowny; obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

III. Działania realizowane z dziećmi

1. Pracownik zobowiązany jest:

- a) doceniać i szanować wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażować i traktować równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd,
- b) unikać faworyzowania dzieci.

2. Pracownikowi zabrania się:

- a) nawiązywania z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, składania mu propozycji o nieodpowiednim charakterze; obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie nieletnim treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę,
- b) utrwalania wizerunku nieletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych; dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrekcja Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 nie

została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów oraz samych dzieci,

- c) proponowania nieletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych, nielegalnych substancji, jak również używania ich w obecności małoletnich,
 - d) przyjmowania pieniędzy, prezentów od nieletnich, od rodziców/opiekunów dziecka,
 - e) wchodzenia w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, zachowywania się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie, bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych – nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.
3. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie dzieckiem przez pracownika lub pracownikiem przez dziecko, muszą być raportowane dyrektorowi placówki. Jeśli pracownik jest ich świadkiem, zobowiązany jest reagować stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

IV. Kontakt fizyczny z dziećmi

1. Jakiegokolwiek przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego.
2. Pracownik zobowiązany jest:
 - a) kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy jego dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie,
 - b) być zawsze przygotowanym na wyjaśnienie swoich działań,
 - c) zachować szczególną ostrożność wobec dziecka, które doświadczyło nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania; takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych, bądź

nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi; w takich sytuacjach pracownik powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.

3. Pracownikowi zabrania się:
 - a) bicia, szturchania, popychania oraz naruszania integralności fizycznej dziecka w jakikolwiek inny sposób,
 - b) dotykania dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzystoity lub niestosowny.
4. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych, higienicznych lub kontrolnych wobec dziecka, pracownik zobowiązany jest unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem. W każdej czynności pielęgnacyjnej i higienicznej, związanej z pomaganiem dziecku lub konieczności wykonania czynności kontrolnych tj. test na obecność substancji psychoaktywnych, uszkodzenie lub samouszkodzenie ciała wychowanka lub kontrola związana z podejrzeniem wniesienia przez wychowanka na teren ośrodka przedmiotów niebezpiecznych lub zabronionych w regulaminie MOS nr 3, pracownikowi podejmującemu ww. czynności powinna, w miarę możliwości kadrowych, asystować drugi pracownik. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku.
5. Kontakt fizyczny z dzieckiem musi być jawny, nieukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zobowiązany jest zawsze poinformować o tym osobę odpowiedzialną (np. nauczyciela, dyrektora) i/lub postępować zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

V. Kontakty pracownika z dzieckiem poza godzinami pracy

1. Obowiązuje zasada, że kontakt z wychowankami Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.
2. Pracownikowi zabrania się zapraszania dzieci do swojego miejsca zamieszkania, spotykania się z nimi poza godzinami pracy; obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).

3. Właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy, dziennik elektroniczny – Librus itp.). Jeśli zachodzi taka konieczność dozwolone jest użycie innych form kontaktu.
4. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, pracownik zobowiązany jest poinformować o tym dyrektora placówki, a rodzice/opiekunowie dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
5. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

VI. Bezpieczeństwo online

1. Pracownik musi być świadomy cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, a także własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których może on spotkać dzieci/uczniów/uczennice, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzysta. Jeśli profil pracownika jest publicznie dostępny, to również dzieci i ich rodzice/opiekunowie mają wgląd w cyfrową aktywność pracownika.
2. Pracownik zobowiązany jest wyłączać lub wyciszać osobiste urządzenia elektroniczne w trakcie lekcji oraz wyłączyć na terenie funkcjonalność Bluetooth.
3. Pracownikowi zabrania się nawiązywania kontaktów z dziećmi poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.

Załącznik nr 2 b

Ustalone w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 w Łodzi ul. Częstochowska 36
zasady bezpiecznych relacji wychowanek – wychowanek

1. **Zasada wzajemnego szacunku**

Każde dziecko ma prawo do traktowania z szacunkiem i ma obowiązek z takim samym szacunkiem traktować inne dzieci, niezależnie od ich płci, wieku, wyznania, pochodzenia, statusu społecznego, orientacji czy sprawności.

2. **Zakaz przemocy i krzywdzenia rówieśniczego**

W placówce obowiązuje bezwzględny zakaz stosowania przemocy fizycznej, psychicznej, emocjonalnej, seksualnej oraz cyberprzemocy wobec innych dzieci. Każde działanie naruszające godność lub bezpieczeństwo rówieśnika traktowane jest jako naruszenie regulaminu i podlega przepisom prawa polskiego.

3. **Zasada bezpieczeństwa we wspólnej przestrzeni**

Dzieci zobowiązane są do korzystania ze wspólnej przestrzeni w sposób bezpieczny i z poszanowaniem innych. Zabronione są zachowania polegające na wykluczaniu, wyśmiewaniu, przezywaniu czy ograniczaniu innym prawa do uczestniczenia w zabawie, zajęciach i aktywnościach.

4. **Komunikacja i relacje online**

Dzieci zobowiązane są do kulturalnej i bezpiecznej komunikacji w internecie oraz mediach społecznościowych. Zabrania się hejtowania, ośmieszania, rozpowszechniania obraźliwych treści lub naruszania prywatności innych dzieci.

5. **Procedura zgłaszania naruszeń**

- Dziecko, które doświadcza przemocy lub jest jej świadkiem, ma prawo zgłosić to wychowawcy, pedagogowi, psychologowi lub innej osobie dorosłej w placówce.
- Każde zgłoszenie jest traktowane poważnie i wymaga podjęcia działań interwencyjnych.
- Osoby dorosłe w placówce mają obowiązek niezwłocznie reagować na każde zgłoszenie i podejmować odpowiednie działania naprawcze.

6. **Rozwiązywanie konfliktów**

W przypadku konfliktów między dziećmi w placówce stosowane są metody pokojowe – rozmowa, mediacja rówieśnicza lub z udziałem dorosłego. Niedopuszczalne jest rozwiązywanie sporów poprzez agresję słowną lub fizyczną.

➤ **Zasada przeciwdziałania wykluczeniu**

W placówce obowiązuje zasada „nikt nie zostaje sam”. Niedopuszczalne są zachowania polegające na izolowaniu, odrzucaniu czy wykluczaniu dziecka przez grupę. Personel placówki wspiera integrację i budowanie pozytywnych relacji rówieśniczych.

➤ **Promowanie pozytywnych relacji**

Placówka podejmuje działania wychowawcze, edukacyjne i profilaktyczne wspierające rozwój umiejętności społecznych, współpracę i wzajemną pomoc między dziećmi.

Załącznik nr 3

Wzór – karta interwencji

Imię i nazwisko wychowanka			
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)			
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia			
Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa	Data:	Działanie:	
Spotkania z opiekunami wychowanka	Data:	Opis spotkania:	
Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	wniosek o wgląd w sytuację wychowanka/rodziny	inny rodzaj interwencji (<i>jaki?</i>):
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji			
Wyniki interwencji – działania organów wymiaru	Data:	Działanie:	

sprawiedliwości (jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach działania placówki lub działania rodziców)		
---	--	--

Załącznik nr 4

Zasady ochrony wizerunku małoletniego i danych osobowych wychowanków

1. Zasady powstały w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. We wszystkich działaniach Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 kierujemy się odpowiedzialnością i rozważą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków wychowanków.
2. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów wychowanków, promocji Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 dokumentowaniu działań i zawsze ma na uwadze ich bezpieczeństwo. Wykorzystujemy zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój wychowanków – chłopców i dziewczęta, wychowanków w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
3. Rodzice/opiekunowie decydują, czy wizerunek ich dzieci będzie mógł być przez nas wykorzystany.
4. Zgoda rodziców/opiekunów na wykorzystanie wizerunku ich dziecka jest tylko wtedy wiążąca, jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie zostali poinformowani o sposobie i celu wykorzystania zdjęć/nagrań i przysługujących im prawach.
5. Dbamy o bezpieczeństwo wizerunków wychowanków poprzez:
 - a) prośbę o pisemną zgodę rodziców/opiekunów przed publikacją zdjęcia/nagrania,
 - b) udzielenie wyjaśnień, do czego wykorzystamy zdjęcia/nagrania i w jakim kontekście, jak będziemy przechowywać te dane i jakie prawa posiadają osoby uwiecznione na zdjęciach/nagraniach lub ich rodzice/opiekunowie prawni.
 - c) unikanie podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi wychowanka z imienia i nazwiska; jeśli konieczne jest podpisanie wychowanka, używamy tylko imienia,
 - d) rezygnację z ujawniania jakichkolwiek informacji o wychowanku, powiązanych z jego wizerunkiem (np. w przypadku zbiorów indywidualnych organizowanych przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3, chyba, że informacja taka jest nierozzerwalnie związana z celem publikacji zdjęcia (np. informacja, że osoba na zdjęciu zajęła 1 miejsce w konkursie lub zawodach)
6. Zmniejszamy ryzyko kopiowania i niestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań wychowanków poprzez przyjęcie następujących zasad:

- a) Wszyscy wychowankowie znajdujący się na zdjęciu/nagranii muszą być ubrane, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla wychowanka poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazuje go w negatywnym kontekście,
 - b) zdjęcia/nagrania wychowanków koncentrują się na czynnościach wykonywanych przez wychowanków i w miarę możliwości przedstawiają ich w grupie, a nie pojedyncze osoby,
 - c) rezygnujemy z publikacji zdjęć wychowanków , nad którymi nie sprawujemy już opieki,
 - d) wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków wychowanków są rejestrowane i zgłaszane dyrekcji, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa wychowanków.
7. W sytuacjach, w których Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 rejestruje wizerunki wychowanków do własnego użytku, deklarujemy, że:
- a) wychowankowie i rodzice/opiekunowie zawsze będą poinformowani o tym, że dane wydarzenie będzie rejestrowane,
 - b) zgoda rodziców/opiekunów na ewentualne rozpowszechnianie zdjęć/nagrań z wydarzenia z udziałem ich dziecka zostaje przyjęta przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 na piśmie,
 - c) w przypadku rejestracji wydarzenia zleconej osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) dbamy o bezpieczeństwo wychowanków i młodzieży poprzez:
 - zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych,
 - zobowiązanie osoby rejestrującej wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia,
 - niedopuszczanie do sytuacji, w której osoba rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru pracownika Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 ,
 - informowanie rodziców/opiekunów oraz wychowanków , że osoba/firma rejestrująca wydarzenie będzie obecna podczas wydarzenia, i upewnienie się, że rodzice/opiekunowie udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.

8. Jeśli wizerunek wychowanka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/opiekunów wychowanka nie jest wymagana.
9. W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie wydarzeń i uroczystości organizowanych przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 rejestrują wizerunki wychowanków do prywatnego użytku, informujemy na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:
 - a) Przetwarzanie, w tym publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki wychowanków i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów,
 - b) zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki wychowanków nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice lub opiekunowie wychowanków wyrażą na to zgodę,
 - c) przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze sprawdzamy ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku wychowanka.
10. Przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba, którzy chcą zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę dyrekcji Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 .
11. W powyższej sytuacji poinformujemy dokonującego rejestracji wydarzenia i dokonującego publikacji, że powinien on spełnić obowiązki prawne dotyczące rozpowszechniania wizerunku, w tym uzyskać na piśmie od rodziców/opiekunów zgody na rozpowszechnianie wizerunku ich dzieci. Przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba, którzy chcą zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, zobowiązani są udostępnić:
 - a) informacje o imieniu, nazwisku i adresie osoby lub redakcji występującej o zgodę
 - b) uzasadnienie potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacje, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał,
 - c) podpisaną deklarację o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
12. Personelowi (nazwa placówki) nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku wychowanka na terenie instytucji bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna wychowanka oraz bez zgody dyrekcji.
13. Personel Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców/opiekunów wychowanków i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie

wychowanka lub jego rodzica/opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.

14. W celu realizacji materiału medialnego, dyrekcja może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 dla potrzeb nagrania. Podejmując taką decyzję, poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie wychowanków.
15. Jeśli wychowankowie, rodzice lub opiekunowie nie wyrazili zgody na rozpowszechnianie wizerunku wychowanka, respektujemy ich decyzję. Z wyprzedzeniem ustalamy z rodzicami/opiekunami i dziećmi sposób, w jaki osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować wychowanka, aby nie utrwaląc jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych, a w przypadku, gdyby do takiego utrwalenia doszło – jak rozpoznać to wychowanka, aby zdjęcia/nagrania z jego udziałem nie upubliczniać, a w przypadku upubliczniania tego zdjęcia lub nagrania – dokonać uprzedniej anonimizacji wychowanka.
16. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 przechowuje materiały zawierające wizerunek dzieci/uczniowie/wychowankowie w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla wychowanków:
 - a) nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafie, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3,
 - b) nośniki będą przechowywane przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji,
 - c) nie przechowujemy w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3 materiałów elektronicznych zawierających wizerunki wychowanków na nośnikach nieszyfrowanych ani mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive),
 - d) nie jest dozwolone używanie przez personel osobistych urządzeń rejestrujących (tj. telefony komórkowe, aparaty fotograficzne, kamery) w celu rejestrowania wizerunków wychowanków,
 - e) jedynym sprzętem, którego używamy jako instytucja, są urządzenia rejestrujące należące do Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3.

Załącznik nr 5

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii Nr 3

1. Infrastruktura sieciowa Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i wychowankom, w czasie zajęć i poza nimi.
2. Sieć jest monitorowana, tak aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
4. Osobą odpowiedzialną za bezpieczeństwo w sieci Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 jest
5. Do obowiązków tej osoby należą:
 - a) zabezpieczenie sieci internetowej Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania,
 - b) aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb, przynajmniej raz na pół roku,
 - c) przynajmniej raz w miesiącu sprawdzanie, czy na komputerach ze swobodnym dostępem podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści; w przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia; informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje dyrektorowi Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 , który aranżuje dla wychowanka rozmowę z psychologiem lub pedagogiem na temat bezpieczeństwa w Internecie; jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog/pedagog uzyska informacje, że wychowanek jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.
6. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika ma on obowiązek informowania wychowanków o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii Nr 3 czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez wychowanków podczas zajęć.
7. W miarę możliwości osoba odpowiedzialna za Internet przeprowadza z wychowankami cykliczne warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

8. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 3 zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest swobodny dostęp do sieci.

Załącznik nr 6

Wzór – ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem – dla pracowników

PYTANIE	ODPOWIEDŹ
Czy znasz standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w MOS Nr 3, w którym pracujesz?	
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia wychowanków?	
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia wychowanków?	
Czy wszystkie zapisy zawarte w Standardach Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem są dla Ciebie zrozumiałe?	
Jeśli nie – wskaż które zapisy są niezrozumiałe	

Załącznik nr 7

Wzór – ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem – dla dyrektorów/ kierowników placówek

PYTANIE	ODPOWIEDŹ
Kiedy w placówce zostały wprowadzone Standardy Ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?	
Gdzie są udostępnione Standardy Ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w wersji kompletnej? - na tablicy ogłoszeń - www/ BIP - dziennik elektroniczny - inne	
Czy w placówce opublikowana została wersja skrócona przeznaczona dla małoletnich?	
Czy pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie Standardów Ochrony małoletnich przed krzywdzeniem	
Czy w placówce wyznaczona została osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach?	
Czy w placówce wyznaczona została osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach?	
Czy w placówce prowadzony jest Rejestr zdarzeń	

Załącznik nr 8

Obszary ryzyka

Obszary ryzyka	Czynniki ryzyka	Znaczenie ryzyka (wysokie – średnie – niskie)	Jak zredukować ryzyko	Działania do wdrożenia
Personel	1.			
	2.			
	3.			
Partnerzy	1.			
	2.			
	3.			
Współpracownicy	1.			
	2.			
	3.			
Usługi	1.			
	2.			
	3.			
Zewnętrzna komunikacja	1.			
	2.			
	3.			
UWAGI:				

**GDY PODEJRZEWASZ, ŻE
DZIECKO / UCZEŃ /
WYCHOWANEK:**

**DOŚWIADCZA PRZEMOCY
Z USZCZERBKIEM NA ZDROWIU,
WYKORZYSTANIA SEKSUALNEGO
LUB / I ZAGROŻONE
JEST JEGO ŻYCIE**

**ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO
I ODSEPARUJ JE OD OSOBY PODEJRZANEJ
O KRZYWDZENIE**

**ZAWIADOM POLICJĘ
NR TEL. 112 LUB 997**

**JEST POKRZYWDZONE INNYMI
TYPAMI PRZESTĘPSTW**

**ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO
I ODSEPARUJ JE OD OSOBY PODEJRZANEJ
O KRZYWDZENIE**

**POINFORMUJ NA PIŚMIE
POLICJĘ LUB PROKURATURĘ,
SKŁADAJĄC ZAWIADOMIENIE
O MOŻLIWOŚCI
POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA**

**DOŚWIADCZA JEDNORAZOWO
INNEJ PRZEMOCY FIZYCZNEJ
(KLAPSY, POPYCHANIE, SZTURCHANIE)
LUB PRZEMOCY PSYCHICZNEJ
(PONIŻANIE, DYSKRYMINACJA, OŚMIESZANIE)**

**DOŚWIADCZA INNYCH
NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ
(KRZYK, NIESTOSOWNE KOMENTARZE)**

- ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO I ODSEPARUJ JE OD OSOBY PODEJRZANEJ O KRZYWDZENIE
- ZAKOŃCZ WSPÓŁPRACĘ / ROZWIĄŻ UMOWĘ Z OSOBĄ KRZYWDZĄCĄ

- ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO I ODSEPARUJ JE OD OSOBY PODEJRZANEJ O KRZYWDZENIE
- PRZEPROWADŹ ROZMOWĘ DYSCYPLINUJĄCĄ, A W PRZYPADKU BRAKU POPRAWY ZAKOŃCZ WSPÓŁPRACĘ

**STANDARDY OCHRONY
MAŁOLETNICH**

**GDY PODEJRZEWASZ, ŻE
DZIECKO / UCZEŃ /
WYCHOWANEK:**

DOŚWIADCZA PRZEMOCY Z USZCZERBKIEM NA ZDROWIU, JEST POKRZYWDZONE INNYMI TYPAMI PRZESTĘPSTW (SPOWODOWANIE CHOROBY, ZŁAMANIE, ZASINIENIE, WYBICIE ZĘBA, ZRANIENIE A TAKŻE M.IN POZBAWIENIE SŁUCHU, MOWY CZY INNEGO KALECTWA), CHOROBY PSYCHICZNEJ, WYKORZYSTANIA SEKSUALNEGO LUB ZAGROŻONE JEST JEGO ŻYCIE

ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO
I ODSEPARUJ JE
OD OSOBY PODEJRZANEJ
O KRZYWDZENIE

PRZEPROWADŹ ROZMOWĘ
Z RODZICAMI / OPIEKUNAMI
UWIKŁANYCH W PRZEMOC
I POWIADOM NAJBLIŻSZY SĄD
RODZINNY LUB POLICJĘ WYSYŁAJĄC
ZAWIADOMIENIE

DOŚWIADCZA
JEDNORAZOWO INNEJ PRZEMOCY
FIZYCZNEJ (POPYCHANIE, SZARPANIE),
PRZEMOCY PSYCHICZNEJ (PONIŻANIE,
OŚMIESZANIE, DYSKRYMINACJA),
INNYCH NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ
(KRZYK, NIESTOSOWNE KOMENTARZE)

ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO
I ODSEPARUJ JE OD
OSOBY PODEJRZANEJ
O KRZYWDZENIE

PRZEPROWADŹ OSOBNO ROZMOWĘ Z RODZICAMI / OPIEKUNAMI
KRZYWDZĄCEGO I KRZYWDZONEGO, ORAZ OPRACUJ DZIAŁANIA
NAPRAWCZE W PRZYPADKU POWTARZAJĄCEJ SIĘ PRZEMOCY
POWIADOM LOKALNY SĄD RODZINNY, WYSYŁAJĄC WNIOSEK
O WGLĄD W SYTUACJĘ RODZINY

**GDY PODEJRZEWASZ, ŻE
DZIECKO / UCZEŃ
/WYCHOWANEK:**

**DOŚWIADCZA PRZEMOCY Z USZCZERBKIM
NA ZDROWIU JEST POKRZYWDZONE INNYMI
TYPAMI PRZESTĘPSTW (SPOWODOWANIE
CHOROBY, ZŁAMANIE, ZASINIENIE, WYBICIE
ZĘBA, ZRANIENIE A TAKŻE M.IN POZBAWIENIE
SŁUCHU, MOWY CZY INNEGO KALECTWA),
CHOROBY PSYCHICZNEJ, WYKORZYSTANIA
SEKSUALNEGO LUB ZAGROŻONE
JEST JEGO ŻYCIE**

**ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO
I ODSEPARUJ JE OD OSOBY
PODEJRZANEJ O KRZYWDZENIE**

**ZAWIADOM POLICJĘ
NR TEL. 112 LUB 997
PODAJĄC SWOJE DANE**

**DOŚWIADCZA ZANIEDBANIA
LUB RODZIC / OPIEKUN
JEST NIEWYDOLNY WYCHOWAWCZO**

**ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO
POROZMAWIAJ Z RODZICEM / OPIEKUNEM,
POWIADOM O MOŻLIWOŚCI
WSPARCIA PSYCHOLOGICZNEGO,
MATERIALNEGO**

**W PRZYPADKU BRAKU WSPÓŁPRACY
POWIADOM WŁAŚCIWY OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ**

**JEST POKRZYWDZONE INNYMI TYPAMI
PRZESTĘPSTW**

**DOŚWIADCZA JEDNORAZOWO INNEJ PRZEMOCY
FIZYCZNEJ (KLAPSY, POPYCHANIE), PRZEMOCY
PSYCHICZNEJ (PONIŻANIE, OŚMIESZANIE)
LUB INNYCH NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ
(KRZYK, WYZWISKA)**

- POINFORMUJ NA PIŚMIE POLICJĘ LUB PROKURATURĘ, WYSYŁAJĄC ZAWIADOMIENIE O MOŻLIWOŚCI POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTW
- ZŁÓŻ JAK NAJBARDZIEJ SZCZEGÓŁOWE WYJAŚNIENIE

- ZADBAJ O BEZPIECZEŃSTWO I ODSEPARUJ JE OD OSOBY PODEJRZANEJ O KRZYWDZENIE
- PRZEPROWADŹ ROZMOWĘ Z RODZICEM / OPIEKUNEM PODEJRZANYM O KRZYWDZENIE
- W PRZYPADKU BRAKU WSPÓŁPRACY POWIADOM WŁAŚCIWY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

**STANDARDY OCHRONY
MAŁOLETNICH**

WAŻNE TELEFONY

**ZAWSZE
NR TEL. 112 LUB 997**

**DZIECIĘCY TELEFON ZAUFANIA
RZECZNIKA PRAW DZIECKA**

NR TEL. 800 121 212

**TELEFON ZAUFANIA
DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
FUNDACJI DAJEMY DZIECIOM SIŁĘ**

NR TEL. 116 111

**FUNDACJA SŁONIE NA BALKONIE
OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU
15.00 - 19.00**

NR TEL. 800 800 602

**STANDARDY OCHRONY
MAŁOLETNICH**

Materiał opracowany został na podstawie zapisów ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606), która wprowadza termin „standardy ochrony małoletnich”, oraz podręcznika *Standardy ochrony dzieci/uczniowie/wychowankowie w żłobkach i placówkach oświatowych* pod redakcją Agaty Sotomskiej z Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”.

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

JEST TO DOKUMENT W KTÓRYM
OPISANE SĄ ZASADY I REGUŁY
SPRAWIAJĄCE, ŻE ZAWSZE
MOŻESZ CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE
W PLACÓWCE I DOMU.

POROZMAWIAJ Z DOROSŁYM,
KTÓREMU UFASZ

POTRZEBUJESZ POMOCY, DZWOŃ

112 LUB 997

TWOJA ZGODA JEST WAŻNA

NIE BĄDŹ OBOJĘTNY WOBEC
KRZYWDZENIA

REAGUJ

MOŻESZ LICZYĆ NA WSPARCIE

DBAJ O SVOJE
BEZPIECZEŃSTWO

BĄDŹ ODPOWIEDZIALNY W
SIECI

Załącznik nr 13

Czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia wychowanka

I. Czynniki ryzyka krzywdzenia wychowanka - rozpoznawanie

Znajomość czynników ryzyka i umiejętne ich rozpoznawanie umożliwiają: identyfikowanie dzieci, które są bardziej narażone na krzywdzenie, planowanie działań profilaktycznych wobec rodziny na bardzo wczesnym etapie życia dziecka, w tym również działań profilaktycznych adresowanych do dzieci, przerwanie stosowania przemocy wobec dzieci.

Przemoc można stwierdzić na podstawie **warunków życia, stanu zdrowia, zachowania i wyglądu dziecka**, które mogą świadczyć o jego niezaspokojonych potrzebach, nieprawidłowych relacjach w rodzinie. Występowanie pojedynczego symptomu nie zawsze mówi o tym, że dziecko doświadcza przemocy i nie można go uważać za „niepodważalny dowód” krzywdzenia dziecka. Wiele z nich może wynikać z różnych trudnych doświadczeń np. rozwód rodziców, śmierć osoby bliskiej lub zmiana miejsca zamieszkania. Jeśli jednak symptom powtarza się, bądź występuje kilka równocześnie możliwe jest, że mamy do czynienia z krzywdzeniem dziecka. Przemoc, której doświadcza dziecko można rozpoznać wtedy, gdy uda nam się nawiązać z dzieckiem relację, w której będzie się czuło ono bezpiecznie i nabierze zaufania, aby nam o ewentualnych nadużyciach powiedzieć lub je w inny sposób zasygnalizować (np. zaobserwować).

Ryzyko wystąpienia krzywdzenia dziecka wiąże się z jego **opuszczeniem przez jedno lub oboje rodziców. Nieobecność rodziców – fizyczna bądź psychiczna – jest czynnikiem ryzyka krzywdzenia dzieci**, bez względu na ich wiek. Czynnikiem ten zwiększa prawdopodobieństwo zaniedbania fizycznego i emocjonalnego. Konsekwencją tego jest szukanie przez dziecko bliskości i akceptacji u osób obcych, które także mogą być potencjalnymi sprawcami krzywdzenia. Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy wobec dziecka związane jest także z tzw. **autorytarnym stylem rodzicielstwa**, który wynika m.in. z historii życia rodzica, cech jego osobowości oraz kondycji psychicznej. Doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem oraz brak odczuwania bliskości z własnymi rodzicami znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec dzieci i wejście w rolę sprawcy. **Uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica** są przyczyną większego ryzyka doświadczenia przez dziecko przemocy.

Agresji w rodzinie sprzyjają też konflikty i kryzysy. Do czynników ryzyka krzywdzenia zaliczane jest także **samotne rodzicielstwo**, będące dla wielu osób sporym wyzwaniem. Ograniczona ilość czasu, który rodzic może poświęcić dziecku, jest przyczyną trudności w budowaniu bliskiej relacji z dzieckiem. Dodatkowo, **niestabilna sytuacja rodzinna**: brak wsparcia, obecność niespokrewnionych z dzieckiem osób, mogą powodować ryzyko wystąpienia odrzucenia i agresji lub nieprawidłowych relacji. Istotnym czynnikiem ryzyka jest **obecność dziecka w nieprzygotowanej wychowawczo i merytorycznie rodzinie zastępczej czy adopcyjnej**. Rodzice przyjmujący dzieci pod swoją opiekę bywają niegotowi do tego, aby radzić sobie z bardzo trudnymi emocjami skrzywdzonego wcześniej dziecka. Odrzucenie, skrajna przemoc, których dziecko mogło doświadczyć, wpływają na jego zachowanie oraz funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Porzucone dzieci postrzegają siebie jako niegodne miłości, mało ważne i zasługujące na karę. Swoim zachowaniem często prowokują do odrzucenia czy ukarania, by utwierdzić się w przekonaniach. Kary reaktywują wcześniejsze traumy dziecka i dezorganizują jego zachowanie, względem, którego rodzice są bezradni.

Do grupy czynników ryzyka zalicza się również **izolację społeczną**, rozumianą jako ubogie kontakty rodziców z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne. Sytuacja taka może sprzyjać rozwojowi przemocy, a także większej kontroli sprawcy nad swoimi ofiarami oraz ograniczać szanse na jej ujawnienie i udzielenie pomocy. Ryzyko wystąpienia krzywdzenia dzieci niosą też: **ograniczenie możliwości zaspokajania potrzeb materialnych i zdrowotnych, złe warunki mieszkaniowe czy skrajne ubóstwo**. Takim sytuacjom często towarzyszy stres rodziców, którzy muszą zapewnić przetrwanie sobie i dziecku. Czynnikiem ryzyka krzywdzenia dziecka są także **przemoc i patologia społeczna występujące w najbliższym środowisku zamieszkania**.

II. Symptomy krzywdzenia wychowanka - na co zwrócić szczególną uwagę?

- A. Dziecko jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie.
- B. Dziecko kradnie jedzenie, pieniądze itp.
- C. Dziecko żebrze.
- D. Dziecko jest głodne.

- E. Dziecko nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.
- F. Dziecko nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku.
- G. Dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia.
- H. Podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. Dziecko często je zmienia.
- I. Pojawia się niechęć przed udziałem w lekcjach w-f.
- J. Dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody.
- K. Dziecko boi się rodzica lub opiekuna, boi się przed powrotem do domu.
- L. Dziecko wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła.
- M. Dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.
- N. Dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone, depresyjne itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.
- O. Dziecko osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości.
- P. Dziecko ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet itp.).
- Q. Dziecko używa środków psychoaktywnych.
- R. Dziecko nadmiernie szuka kontaktu z innym dorosłym (tzw. „lepkość” dziecka).
- S. Dziecko moczy i zanieczyszcza się bez powodu lub w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób.
- T. Dziecko ma otarcia naskórka, bolesność narządów płciowych i/lub odbytu.
- U. W pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka zaczynają dominować elementy/motywy seksualne.
- V. Dziecko jest rozbudzone seksualnie niestosownie do wieku.
- W. Dziecko ucieka z domu. X. Nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania dziecka.
- Y. Dziecko mówi o przemocy, opowiada o sytuacjach których doświadcza.
- Z. Inne...

Jeżeli z objawami u dziecka współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów to podejrzenie, że dziecko jest krzywdzone jest szczególnie uzasadnione.

Na co należy zwrócić szczególną uwagę w kontakcie z opiekunami?

- A. Rodzic (opiekun) podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnienia przyczyn obrażeń dziecka.
- B. Rodzic (opiekun) odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka.
- C. Rodzic (opiekun) mówi o dziecku w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża i strofuje dziecko (np.: używając określeń takich, jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz”).
- D. Rodzic (opiekun) poddaje dziecko surowej dyscyplinie lub jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy lub odrzuca dziecko.
- E. Rodzic (opiekun) nie interesuje się losem i problemami dziecka.
- F. Rodzic (opiekun) często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa dziecko.
- G. Rodzic (opiekun) jest apatyczny, pogrążony w depresji.
- H. Rodzic (opiekun) zachowuje się agresywnie.
- I. Rodzic (opiekun) ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np.: reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie.
- J. Rodzic (opiekun) nie ma świadomości lub neguje potrzeby dziecka.
- K. Rodzic (opiekun) faworyzuje jedno z rodzeństwa.
- L. Rodzic (opiekun) przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (na przykład podczas zabawy).
- M. Rodzic (opiekun) nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.
- N. Inne.....

III. Sygnały ostrzegawcze w zachowaniu dziecka, które mogą wskazywać na wykorzystanie seksualne:

- unika zostawiania sam na sam z konkretną osobą,
- przejawia niespodziewany lęk przed jakąś osobą dorosłą albo nie chce się z nią kontaktować,
- próbuje powiedzieć o wykorzystywaniu za pomocą aluzji i niejasnych pytań; może np. wspomnieć, że ktoś poprosił je o dochowanie tajemnicy, zadawać pełne niepokoju pytania lub opowiadać o doświadczeniach swojego kolegi albo koleżanki, dotyczących wykorzystywania seksualnego,

- opisuje zachowania jakiejś osoby dorosłej, wskazujące na to, że osoba ta próbuje mocno się do niego zbliżyć, spędza z nim czas poza kontrolą rodziców, kontaktuje się z nim za pomocą portali społecznościowych, obsypuje je prezentami,
- wydaje się przygnębione i wycofane;
- skarży się na dolegliwości fizyczne, które nie mają uzasadnienia medycznego,
- ma długotrwałe problemy ze snem,
- ma dolegliwości mogące wskazywać na wykorzystywanie, np. ból w okolicy pochwy lub odbytu,
- ma kłopoty z koncentracją uwagi, obniżeniu ulegają oceny szkolne albo postępy dziecka w przedszkolu,
- zachowuje się agresywnie, impulsywnie, jest ciągle rozdrażnione,
- podejmuje nietypowe zachowania seksualne — intensywnie się masturbuje albo robi to publicznie, inicjuje zabawy naśladujące różne formy współżycia seksualnego, proponuje innym osobom pieszczoty z przekroczeniem granic intymnych.

Załącznik nr 14

Wskazówki do rozmowy z dzieckiem z podejrzeniem doświadczania krzywdzenia:

W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia dziecka zawsze należy stworzyć mu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla dziecka pierwsza i jedyna rozmowa (dziecko może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia.) W związku z tym ...

1. Zadbaj o sprzyjające warunki rozmowy:
 - a. oddzielny pokój,
 - b. z dala od osób postronnych,
 - c. brak pośpiechu.
2. Przyjmij pozycję ciała dostosowaną do pozycji dziecka – usiądź lub przykucnij.
3. Używaj języka zrozumiałego dla dziecka.
4. Okazuj dziecku szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie.
5. Bądź cierpliwy – dziecko może zaprzeczać prawdzie.

6. Nie naciskaj na dziecko – wyznanie całej prawdy może łączyć się z ogromnym lękiem.
7. Unikaj naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałbyś usłyszeć.
8. Okaż zrozumienie, że nie łatwo jest mówić o trudnych sprawach, zwłaszcza jeśli dotyczą rodziny.
9. Pochwal za odwagę podjęcia rozmowy tj. nie za treść rozmowy, lecz za to, że mówi.
10. Bądź świadomy oznak zaniepokojenia dziecka o los rodziców – nie wypowiadaj przy nim negatywnych opinii o rodzicach.
11. Nazwij przemoc – przemocą (definicje znajdziesz we Wstępie do Standardów Ochrony Małoletnich w MOS nr 3) i poinformuj dziecko, że nie jest winne tego, co zrobił dorosły.
12. Wesprzyj dziecko – utwierdź w przekonaniu, że nie tylko je to spotkało, że wiele dzieci przeżywa podobne problemy

Pamiętaj, jak trudna jest sytuacja dziecka ze względu na:

- wstyd,
- poczucie winy,
- strach przed ponownym skrzywdzeniem,
- tajemnicę,
- lojalność wobec sprawcy przemoc

Ujawnienie wykorzystania seksualnego jest dla dziecka trudnym i obciążającym przeżyciem. Dzieci, które doświadczyły wykorzystania seksualnego, odczuwają całą gamę uczuć: lęk, wstyd, smutek, gniew, zarówno wobec sprawcy, jak i siebie, a także poczucie winy.

Rozmowy o wykorzystywaniu seksualnym są dla dziecka szczególnie trudne, gdy sprawcą był ktoś z jego bliskiego otoczenia. W takich sytuacjach obca, anonimowa, życzliwa osoba może pomóc dziecku przezwyciężyć te obawy i wspierać je w wyborze najlepszej strategii poradzenia sobie z trudną sytuacją.

Zrób, co możesz, by pomóc dziecku mówić o tym, co je spotkało. Skup całą uwagę na dziecku. Okaż cierpliwość, nie popędzaj go, nie zarzucaj pytaniami ani wątpliwościami. Panuj nad emocjami. Zadając dziecku pytania, uważaj na to, aby nie były one sugerujące, obwiniające go czy podważające jego wiarygodność. Możesz zacząć rozmowę od zdania: \ „Czy możesz mi opowiedzieć, co się stało?”.

Jakakolwiek będzie odpowiedź dziecka, zachowaj spokój. Powtórz jego słowa i zachęć je do ich rozwinięcia, mówiąc:

„Opowiedz mi o tym”.

„Co się potem stało?”

„A potem?”

„Mów dalej”.

Pamiętaj, by nie wypytywać dziecka o wszystkie szczegóły – może potrzebować więcej czasu lub być zawstydzone bądź przestraszone. Twoja potrzeba drobiazgowego wyjaśnienia sytuacji może stać na przeszkodzie do ujawnienia wykorzystania. Nie dramatyzuj, ale też nie udawaj, że nic się nie stało, i nie mów, że najlepiej będzie, jeśli dziecko o wszystkim jak najszybciej zapomni. Nie lekceważ tego, co dziecko mówi, ale nie twórz też atmosfery wielkiego nieszczęścia i cierpienia.

Pomożesz dziecku uporać się z trudnymi emocjami, gdy zapewnisz je, że:

- to ważne, że opowiedziało ci o wykorzystaniu,
- mu wierzysz,
- to nie jego wina,
- za sytuację wykorzystania odpowiada wyłącznie sprawca,
- podejmiesz działania, aby je chronić i powstrzymać wykorzystywanie,
- są odpowiednie przepisy prawa i instytucje chroniące dzieci wykorzystane.

Uprzedź je, że będzie rozmawiać o tym, co mu się wydarzyło, z sędzią w pokoju przesłuchań, gdzie będzie mu towarzyszył psycholog. Powiedz dziecku także o Telefonie Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111, w którym może uzyskać anonimowo pomoc i wsparcie.